

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in tisk: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism na sprejemanju. Lehaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s žilnarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Za ravnovesje med šolskim in izvenšolskim delom učiteljstva.

Zanimanje za šolsko in zlasti izvenšolsko udejstvovanje učiteljstva postaja vedno živahnije. Ustno in v tisku se polemizira o naših dolžnostih in vsaki instituciji, katere delovanje posega bodisi v duhovno, nacionalno, gospodarsko ali politično življenje naroda, vidi v učitelju svojega eksponenta, oziroma izvrševalca svojih načrtov. Učiteljstvo bi morda tako navidezno zaupanje celo veselilo, če bi se za tem ne skrivalo popolno nezavedanje pravega učiteljevega poklica, če ne bi grozilo vsled tega propadanje šolstva.

Zaradi tega je nujno potrebno baš sedaj, da si kritično ogledamo naš poklicni program da v interesu nam zaupane mladine omejimo naše delo na ono polje, ki brezpo- gojno spada v naš poklic in ki ne presega naših moči. Ako v naslednjem poudarjamo nekatera dejstva, katerih upoštevanje je ne- obhodno potrebno tako iz državnih kakor tudi šolskih in stanovskih ozirov, storimo to, ker grozi ne le nevarnost stagnacije, ampak celo občutno nazadovanje našega vzgojstva.

Tudi za učitelja velja kategorični imperativ, da je prva dolžnost člana družbe in države vestno izpolnjevanje poklicnih nalog, ima pa tudi pravico, da ga od tega dela ne sme nihče odtogovati. Tudi šola je del državne organizacije, katerega uspevanje za- visi od rednega delovanja slehernega organa. Važnost učiteljevega šolskega dela pa se ja- ko rada podcenjuje, ker je glede trenutne učinkovitosti podobno delu gospodinje ki se njegov efekt težko občuti šele, kadar skrbna, marljiva roka otrpne.

Ze poklicno delo v ožjem smislu zahteva celega človeka. V šoli ni dovolj duševna mehanična spretnost, treba je vsestranske zbranosti, čilosti duševnih sil do sugestivne jakosti, ako naj bo pouk, posebno pa vzgojni vpliv uspešen. Tako duševno stanje bi moralo biti kriterij pri določevanju izvenpoklicnega dela in odmerjanju kruha, ne pa morebitni primeri maomarnosti, kakršni se naidejo v vsakem stanu, a demagoštvo jih vidi samo pri učiteljstvu.

Učiteljevo poklicno delo seveda ne pre- neha na šolskem pragu, vzgojno delo ni opravljeno s tistimi toliko zavidanimi štiri- mi ali petimi urami v šolski sobi, učitelj ne more zakleniti svojih poklicnih skrbi med štiri stene svojega razreda. Ze poprave in neposredne priprave za pouk porabijo mno- go časa še več pa samoizobraževalno delo. Modernemu učitelju je treba neprestanega izpopolnjevanja in budnega zasledovanja na- predka v pedagoškem svetu, ako hoče splo- diti svoje delo z izkustvi pedagogike, z iz- sledki psihologije. Pedagogika pač ni kakšna eksaktna, količinsko in kakovostno dovrše- na veda, da bi mogel vzgojitelj kdaj reči: sedaj sem na višku, teoretično in praktično, ni mi treba več izpopolnjevanja in zato lah- ko ves svoj prosti čas posvetim izvenšols- skemu udejstvovanju. Take dovršene teore- tične in praktične izobrazbe ne more dati učitelju nobena, še tako dobra šola; vedno bo moral iskati pomoči v pedagoški litera- turi.

To, sicer bolj indirektno vzgojno delo nalaga učitelju mnogo časovnih in denarnih žrtev. Toda s tem poklicna dolžnost še ni izčrpana. Moderna šola ne more biti brez tesnega stika z domom. Proučevanje doma- čih razmer, posvetovanje s starši pa se tudi ne more vršiti v šolskem času. Če ima raz- red 40 do 50 učencev, kar je povprečno šte- vilo, pač ni težko presoditi koliko je posla, ako se vzdržujejo s starši vseh učencev po- trebni stiki. Ugovor, da se to doslej še ni povsod in v zadostni meri izvajalo, ne drži, ker se bo moralo čimprej storiti, zakaj brez soglasja med šolsko in domačo vzgojo je vsak napor iluzoren.

V učiteljski poklic spada končno še na- daljevalno šolstvo: obrtno, kmetijsko, go- spodinjsko. To pa ne le zaradi gospodarske- ga usposabljanja mladine za življenje, am- pak tudi zato, ker je mladina tudi še v po- šolski dobi potrebna duhovnega vodstva.

Te štiri naloge: delo v razredu, samoiz- obraževanje, posvetovanje s starši in nada- ljevalno šolstvo izvrševane z marljivo vest- nostjo, so zadostno breme, kar je več, naj- brž ne koristi niti delodajalcu niti delavcu. Razblinjanje in površnost morata nujno sle- diti, ako se mora človek istočasno baviti z mnogovrstnimi posli; univerzalni geniji so redki pojavi. V vseh mogočih panogah go- spodarstva, v Sokolstvu, pevskih in izobra- ževalnih društvih, povsod bi moral sodelo- vati učitelj, povsod bi moral biti seveda stro- kovnjak, sicer ne more mnogo koristiti. Če ni kos svojim izvenšolskim funkcijam, je seveda izročen javni in uradni kritiki. Pred- pisovanje težkega izvenpoklicnega dela, ki je vselej združeno tudi z občutnimi gmotni- mi žrtvami tira učitelja v živčno in fizično propast, ali pa bo prisiljen izvrševati vse svoje delo šablonsko in mehanično kakor stroj.

Če smo proti preobremenjevanju učitelj- stva, ne mislimo s tem zanikati važnosti go- spodarskega, kulturnega in nacionalnega dela med narodom. Toda k temu je pokli- ceno vse izobraženstvo in ne le tisti, ki ima stanovski naziv »učitelj«. V sedanjih izred- nih razmerah se seveda tudi učitelj kljub gorenjim ugotovitvam ne more popolnoma odtegniti izvenšolskemu delu. Toda ena funk- cija je dovolj: ako to ne zadostuje, se mora pač najti kakšen drugi izhod, nikakor pa ne gre, da bi moral učitelj zanemarjati funda- mente v korist gorenjih, bolj vidnih delov stavbe.

Navedenih trditve na žalost ne moremo podpreti s številkami, ki so najučinkovitejši argumenti. Vzgoja ter njeni rezultati se pač ne uklonijo matematiki, četudi se v šolskem redovanju poslužujemo števk. Menim pa, da je dovolj jasna upravičenost naše borbe za razbremenitev in za vsestransko izboljša- nje življenjskih in delovnih pogojev učitelj- stva. Vzgojitelj mora biti uravnovešena te- lesno in duševno čila osebnost; ob izčrpa- nem utrujenem človeku, ki so ga izželi iz- venšolski posli, ki ga je upognila gospodar- ska mizerija, se mladina ne bo vzpenjala kvišku, solnce naproti.

F. H.

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Tip gorske
dvorazrednice.

Narodna šola
v Lomu nad
Tržičem.

Narodna šola v Lomu pri Tržiču je bila dograjena koncem meseca avgusta leta 1930. V istem času je bilo urejeno tudi stanovanje za upravitelja in učitelja. Stavbne načrte je izdelalo »Gradbeno podjetje ing. Josip Dedeč Kranj-Ljubljana«. Novo zgrajena šola je dvo- razrednica in nosi ime: Narodna šola v Lomu.

Notranja razdelitev šole je prav dobro pogodena. Šola leži ob glavni občinski cesti, ki pelje iz Tržiča pod Storžič, kjer imajo prebivalci občine Sv. Katarina (Lom) svoje ob- širne gozdove. Dnevno prevažajo ljudje od tu velike množine lesa na jako primitivnih vozilih. Lom je tudi drugače, posebno v zim- skem času, jako priljubljen izletni kraj, ka- mor se hodijo sankat in smučat Tržičani in mnogokrat celo Ljubljanci. Iz vasice Slap se cesta jako strmo vzdiguje proti Lomu. Med potjo te kratkočasni šumenje Lomščice in mno- gokrat ne veš ali si obiskal Vintgar ali greš proti Lomu. Po četrturnem stopicanju po klancu te najprej pozdravijo žage. Kmalu zagledaš enonadstropno stavbo — šolo v Lo- mu. S ceste nekaj korakov in že si na stopni- cah, ki imajo lepo dekorativno ograjo. Vstopiš li v vestibul pa zagledaš širok hodnik! Na desni dve učilnici, ne levi pa pisarna šol- skega upravitelja in stranišča. Učilnici sta jako prostorni in svetli, vendar pa nekoliko prenizke. Tudi šolske klopi ne ustrezajo mo- dernim pedagoškim načelom. Vendar pa ima- jo to lepo lastnost, da se da prostor pod njimi prav lepo snaziti. Zgrajene so po vzor- cu onih narodne šole v Križah pri Tržiču. Ka- kor že omenjeno, je šola dvorazredna. Pouk je razdeljen po oddelkih tako, da si učencev, ki je absolutno šolo, pridobi dovolj znanja v vseh predmetih. Risačnice ni, ker ni potrebna in so šolske klopi v razredih pripravne za ri- sanje tudi večjih risb. Tudi delavnice ni, ven- dar pa se bo ista kmalu uredila, ker ima šol- sko poslopje v prav svetli kleti še eno re- zervno učilnico, katero bodo spremenili de- lom za delavnico, deloma za gospodinjsko kuhinjo. Kopalnica je bila v stavbnem načrtu zamišljena, vendar se ni napravila, ker ni bilo več budžetne možnosti. Upati je, da jo bo šola kmalu dobila, ker so že storjeni koraki za podporo pri »Zdravstvenem domu« v Tr- žiču in Higijenskem zavodu v Ljubljani, ki se bosta sigurno ozirala na to potrebo v tem gorskem kraju.

pavšalna obsodba nekaterih članov banske- ga sveta. Kljub temu, da je delo narodo- vega učitelja uradno ocenjeno z najmanj prav dobro oceno, se je razglasilo, da je ma- lo učiteljev pridnih. Nismo mi krivi da so se nekatera bremena, ki nam niso prinesla omembe vrednih dobrin, prenesla v breme občin. Pravočasno je naša organizacija opo- zarjala na merodajnih mestih na vse posledice, in stavila pretehtane predloge, ki bi bili koristni za šolo, narod in za nas. Pro- sila je, naj se upošteva premišljeni nasveti učiteljske organizacije. Ako nismo uspeli, ne moremo nositi odgovornosti.

Vsak stan ima gotovo nekaj slabih. Tu- di med nami so, a lahko rečem, da jih ni več, najbrže manj, kakor v drugih stanovih. Pri vsem tem pa se kaj rado prezre v kako tež- kih prilikah in na kako eksponiranih mestih deluje učiteljstvo. Vsakdo ga lahko vidi in ne ostane neopažena tudi najmanjša pega. Nikoli nismo zagovarjali ne branili slabih in onih, ki so grešili. V interesu dviga stanu in pravičnosti smo zahtevali, da se krivde preiščejo in ugotove. Ni pa upravičeno, ne oportuno, zaradi nekaterih izjem omalova- ževati in obsojati vsega stanu.

Kakor boli celokupni učiteljski stan ve- liko ponižanje, tako je hvaležen za vsako besedo obrambe, izrečeno po zastopnikih kraljevske banske uprave.

Ko smo najmanj pričakovali, nas je za- dela težka obsodba, težja kot kdajkoli. A zato ne klonimo glave, ne poguma in volje, ker vemo za kaj in za koga delamo. Ob tej težki obsodbi nas bodri zagotovilo, ki ga je izrekel svojčas predsedniku Udruženja ju- goslovenskega učiteljstva Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I.: »Moji najboljši so- delavci so učitelji.«

Pojdimo v prvo nadstropje! Zopet prav širok hodnik! Na vratih, obrnjenih proti stop- nicam, zagledaš napis: Učiteljsko stanova- nje. To stanovanje, sestojee iz prostorne kuhinje in sobe, ima prav lep razgled na Kofce in druge sedaj zasnežene gorske očake. Na levi strani hodnika pa je »Zbornica«. Tu so učila in šolski arhiv. Na koncu hodnika je upraviteljevo stanovanje, ki sestoji iz manjše in toliko bolj prijazne predsobe, dokaj pro- storne kuhinje, srambe, ene večje in dveh manjših sob. Tudi od tukaj se ti nudi lep razgled po planinah, posebno strmo se vzdiguje Storžič o katerem ti ve vsakdo mnogo lepega pripovedovati.

S tem je končan popis šolskega poslop- ja. Omeniti je le toliko, da so v šoli vodo- vod, lepe šamotne peči ter angleška stranišča.

Kakor pri vsaki plodonosni akciji tako so se tudi pri gradnji naslovne šole pokazale in pojavile velike materialne težkoče. Tu- kajšnji človek, ki si služi svoj borni kruhek s sekanjem, obdelovanjem in prevažanjem lesa, je zgradil v enem letu na majhnem ob- činskem teritoriju dve lepi šoli: Narodno šolo na Lomu in enorazrednico v Zgornji Dolini. Tu se pokaže prava očetovska ljubezen do mladine. In koliko je veljalo to šolsko poslopje? Ako ne računamo prevoznine, tlake in lesa za ostrešje, je zgrajba stala okrog 500.000 Din. Marsikdo bi vprašal: Kje pa so dobili toliko denarja? Posojilo, občinski lov za deset let, banska uprava, lovsko društvo in nekateri premožnejši može so zbrali ono množino denarja. Pač velikopotezno delo, ako upoštevaš da ima vsa okoli 450 prebi- valcev. Šolo obiskujeta 72 učencev.

Naposled naj zabeležimo še vse za- služne moče, ki so se trudili in žrtvovali mar- sikatero urico in marsikateri dinar za šolo, v kateri se bo vzgajala njihova ljubljena mladi- na. To so gg: Meglič Ignacij, posestnik v Lomu, Franc Godnov, posestnik, Jožef Perne, posestnik in trgovec, Miha Peharc, gostilničar in Rozman Jurij, Miha Roblek, Meglič Aleš, Meglič Janez, župan občine Sv. Katarina.

Ministrstvo prosvete je imenovalo na šolo za stalnega šolskega upravitelja Vilje- ma Kusa, za stalno učiteljico pa Marijo Kus-Kobalovo.

Tajnik tov. Kobal pa ugotovi, da je navzočih 12 članov ožjega sosveta in 32 za- stopnikov okrajnih učiteljskih društev.

Predsednik Udruženja Jugoslovenskega učiteljstva tov. Milan Rabrenović pošilja svoje pozdrave, želeč seji najboljših uspehov in se oprošča zaradi bolehnosti.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da za- gotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem mini- strstva prosvete O. N. br. 36537/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zem- ljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvastih slik Dal- macije in Primorja, izdelanih po naših naj- slavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Krušinu.

Znižana cena Din 296[—]

razume se, da skupno z učno knjigo, zavilja- njem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu mini- strstva za vojno in mornarico D. br. 440/2/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495 26 najprimernejše sredstvo za uspešno propa- gando za naš Jadran

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spo- znavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Drž. pov. Nakladna knjižara, šolski odde, v Zagrebu, Ilica 52

Delovanje širjega sosveta UJU

— poverjenišvo Ljubljana

Poročilo iz seje 1. februarja 1931.

Otvoritev.

Poverjenik tov. Skulj otvori sejo ob 8.15 s pozdravnim nagovorom.

Ko smo po dolgotrajnih notranjih pre- tresljajih uredili in utrdili smernice v naši organizaciji, se je naše učiteljstvo v vso in- tenzivnostjo začelo seznanjati z novimi vzgojnimi in poučnimi načeli za dvig in iz- popolnitev šolskega dela.

Da pomore vzgoji in pouku mladine tu- di izven šole z vzgojnimi in poučnimi čtivom, je z velikimi žrtvami osnovalo »Mladinsko

Šematizem učiteljstva,

državnih in privatnih osnovnih in meščanskih šol, razvrščen po banovinah in v abecednem redu (označuje ime i, priimek, položaj in kraj službovanja ter zadnjo pošto priobčuje se zjanzano točno:

„Prosvetni koledar“

za leto 1931, knjiga I., ki vsebuje tudi vse za- kone, uredbe, pravila in pravilnike, tičoeče se učiteljstva in šol. Naročnino v znesku Din 40 — vključno s poštnino, naj se pošlje na

Drž. pov. Nakladna knjižara

školski odio — Zagreb, Ilica br. 52